Кузнецова Єлизавета Андріївна,
інтернка Комітету Верховної Ради України
з питань правоохоронної діяльності

КЛЮЧОВІ ВИКЛИКИ У ВПРОВАДЖЕННІ РИЗИК-ОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ ВІДПОВІДНО ДО МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ FATF

Ризик-орієнтований підхід (Risk-Based Approach / RBA) є центральним для ефективного впровадження оновлених Міжнародних стандартів FATF щодо протидії відмиванню грошей та фінансуванню тероризму та його розповсюдженню, які були прийняті у 2012 році.

FATF переглянула свої керівні принципи RBA для фінансового сектору 2007 року, щоб привести їх у відповідність до нових вимог FATF та відобразити досвід, накопичений державними органами та приватним сектором протягом багатьох років у застосуванні ризик-орієнтованого підходу.

Ця переглянута версія зосереджена на банківському секторі, і окремі вказівки будуть розроблені для сектору цінних паперів. FATF також планує розглянути свої інші керівні документи щодо ризик-орієнтованого підходу, так як всі вони базуються на рекомендаціях 2003 року [1]. Принципи ризик-орієнтованого підходу для банківського сектору було розроблено групою членів FATF, спільно очоленими Великобританією та Мексикою. Представники приватного сектору були залучені до роботи та консультувались щодо проекту переглянутого документа.

Ризик-орієнтований підхід для боротьби з відмиванням коштів та фінансуванням тероризму означає, що країни, компетентні органи та фінансові установи повинні визначити, оцінити та зрозуміти ризики, пов'язані з відмиванням коштів та фінансуванням тероризму, за можливості, та вжити заходів, які відповідають цим ризикам для протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму, з метою їх ефективного пом'якшення та мінімізації.

Оцінюючи ризики відмивання грошей та фінансування тероризму, країни, компетентні органи та фінансові установи повинні аналізувати та намагатися зрозуміти, як виявлені ними ризики відмивання грошей та фінансування тероризму впливають на них. Таким чином, оцінка ризику забезпечує основу для чутливого до ризику застосування заходів протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму.

Ризик-орієнтований підхід не є підходом «нульового ризику». Можуть траплятись випадки, коли установа вживає всіх розумних заходів для виявлення та пом'якшення ризиків вчинення правопорушень, але вона все ще використовується для цілей відмивання грошей, фінансування тероризму або інших злочинів.

Ефективний режим, заснований на оцінці ризиків, ґрунтується на юридичному та регуляторному підході країни, її характері, різноманітності

та зрілості та фінансовому секторі, а також відображає профіль ризику та відображає його. Ідентифікація та оцінка компетентними органами ризиків вчинення правопорушень повинна враховувати національні системи оцінки ризиків відповідно до Рекомендації 1 FATF та враховувати національну правову та нормативну базу, включаючи будь-які сфери встановленого значного ризику та будь-які заходи щодо пом'якшення, визначені в законодавчих або нормативних актах. Там, де ризики порушень та зловживань вищі, державні органи (Бюро економічної безпеки) та представники приватного сектору завжди повинні застосовувати посилену належну ретельність, хоча національне законодавство або нормативні акти можуть не передбачати, як саме слід пом'якшувати ці вищі ризики (наприклад, різний ступінь посиленого постійного моніторингу) [2].

Банки та інші представники фінансового сектору можуть отримати дискрецію у виборі найбільш ефективного способу вирішення інших ризиків, включаючи ті, що визначені в національній оцінці ризику, або самими банками. Стратегія банків щодо зменшення цих ризиків повинна враховувати відповідні національні правові, регулятивні та наглядові рамки. Вирішуючи, якою мірою банки можуть вирішити, як пом'якшити ризик, країни повинні враховувати, серед іншого, здатність їх банківського сектору ефективно виявляти та управляти ризиками відмивання грошей та фінансування тероризму, а також досвід та ресурси своїх наглядових органів, яких має бути достатньо адекватно контролювати, як банки управляють ризиками відмивання грошей та фінансування тероризму, та вживати заходів для усунення випадків, коли банки не роблять цього. Країни також можуть брати до уваги докази компетентних органів щодо рівня дотримання вимог у банківському секторі та підходу сектору до вирішення ризиків відмивання грошей та фінансування тероризму [2].

Міжнародний досвід ілюструє, що країни, чиї сектори фінансових послуг зароджуються або чиї законодавчі, регулятивні та наглядові рамки все ще розвиваються, можуть визначити, що банки не мають можливості ефективно визначати та управляти ризиком відмивання грошей та фінансування тероризму, а отже, будь-яка гнучкість, дозволена підходом на основі ризику, повинна бути обмежена. У таких випадках може бути доцільнішим впровадження вимог щодо протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму, доки не буде зміцнено розуміння та досвід сектору [1].

Імплементація ризик-орієнтованого підходу в систему досудового розслідування й оперативно-розшукового забезпечення економічної безпеки держави передбачає тісну взаємодію та співпрацю з суб'єктами фінансової та економічної діяльності країни. Новостворене Бюро економічної безпеки має володіти найоперативнішою інформацією та працювати на випередження разом з банками та іншими представниками фінансового сектору.

Ризик-орієнтований підхід може бути ефективним лише при комунікації працівників правоохоронних органів та представників

приватного та публічного секторів. При цьому, банківська сфера в Україні все ще знаходитьсяж не на достатньо розвиненому рівні, аби вимагати від її представників належного впровадження та дотримання ризик-орієнтованого підходу, який економічно розвинуті країни використовують у банківській сфері протягом останніх десяти років. Проте, імплементація RBA має носити системний характер і запроваджуватись не виключно у діяльності Бюро економічної безпеки, а й у фінансовому секторі. Інституції не повинні звільнятися від нагляду за відмиванням коштів та фінансуванням тероризму, навіть якщо їх діяльність є належною та відповідає нормам. Однак ризик-орієнтований підхід може дозволити компетентним органам, зокрема, Бюро економічної безпеки, зосередити більший наглядовий ресурс на установах з підвищеним ризиком.

Список використаних джерел

1. FATF. Режим доступу: https://www.fatf-gafi.org/.

2. FATF (2012), International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation – The FATF Recommendations, FATF, Paris. Режим доступу: www.fatf-gafi.org/recommendations.

3. BCBS (2005), Compliance and the compliance function in banks, BIS, Basel, Switzerland. Режим доступу: www.bis.org/publ/bcbs113.pdf.

Лук'янович Яна Олександрівна,
курсант 3-го курсу Прикарпатського факультету Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: доцент кафедри публічного та приватного права Прикарпатського факультету Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук ***Данченко К. М.***

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ КРИМІНАЛЬНОГО АНАЛІЗУ В ПРОТИДІЇ ОРГАНІЗОВАНІЙ ЗЛОЧИННОСТІ

Практичне застосування оперативно-розшуковими підрозділами органів Національної поліції України методу кримінального аналізу у протидії злочинності в цілому підтвердило його високу ефективність у багатоепізодних провадженнях, що охоплювали велику територію, включали значну кількість подій і суб'єктів злочинного угруповання зі складною структурною побудовою. Зауважимо, що традиційні методи відстеження та асоціювання фактів у цих випадках були недостатньо ефективними. Застосування кримінального аналізу є одним із таких методів, який відрізняється від традиційного кримінологічного аналізу. Це обумовлено тим, що правоохоронні органи країн ЄС та США зрозуміли, що організована злочинність за умови глобалізації економіки, безпрецедентної відкритості в торгівлі та фінансових